

חילוץ דרמטי של צבי ממאגר מים

פקחי רשות הטבע והגנים חילצו לאחרונה צבי שהחליק למאגר מים בסמוך לשמורת הטבע חולות ניצנים. דיווח שהגיע מאזרח לפקח הרשות באזור השפלה והחוף, קובי סופר, הוביל להצלת חייו של הצבי הבוגר. תוך זמן קצר מרגע הקריאה הגיעו פקחי רשות הטבע והגנים למאגר, ושם זיהו את הצבי שהחליק למים, כשהוא מנסה לעמוד על רגליו ולא מצליח לשחרר עצמו בשל המשטח החלקלק שמקיף את המאגר.

לדברי סופר, "החשש המיידי היה שהצבי יכלה את כוחותיו בניסיון לחלץ את עצמו ובסוף יטבע או ימות כתוצאה מהלחץ (סטרס). הצבי לא שיתף פעולה והמשטח החלקלק הקשה עלינו, אבל לבסוף הצלחנו ללפף חבל סביב קרניו ולמשות אותו מהמים. שקלנו לקחת אותו לבית החולים לחיות בר של רשות הטבע והגנים והספארי, אבל מהר מאוד הוא התאושש ושב לדלג, כך ששחררנו אותו לחופשי מחוץ למאגר, בתקווה שהוא למד את הלקח".

נתקלתם בחיית בר במצוקה, בפגיעה בערכי טבע או מורשת, או בפגיעה בשמורת טבע או גן לאומי? דווחו על כך לפקחי רשות הטבע והגנים במוקד הסביבה, 24 שעות ביממה: *6911

שחרור נשר. צילום: בן רוזנברג

יום הנשר הבינלאומי בחי בר כרמל

יום הנשר הבינלאומי חל בספטמבר. ציון היום נועד להעלות את המודעות לסכנות העומדות בפני הנשרים, הדורסים ובעלי הכנף אשר סובלים מאובדן של בתי גידול, מציד, מהתחשמלויות ומהרעלות.

רשות הטבע והגנים ציינה השנה את האירוע בשלל פעילויות מיוחדות בשמורת הטבע חי בר כרמל.

בשמורה קיימים גרעיני רבייה למינים רבים של דורסים בסכנת הכחדה: נשרים, עיטמים לבני זנב, עיטים ניציים, בזים ועוד, ומתקיימים בה מבצעים לסימון ומישודור של נשרים ושל דורסים אחרים כדי לאפשר מעקב אחריהם בטבע. במהלך אירועי יום הנשר, שבהם השתתפו כ-1,500 מבקרים, שוחררו לטבע שלושה נשרים ושני רחמים שסומנו וטובעו בחי בר כרמל.

לדברי מנהל השמורה בן רוזנברג, "המאמצים לשמור על הנשרים והדורסים בישראל מתקיימים במהלך כל השנה, 24 שעות ביממה, תוך שימוש במשאבים רבים, בכוח אדם מיומן ובטכנולוגיה מתקדמת. בדרום מפעילה רשות הטבע והגנים תחנות האכלה לנשרים בתמיכת חברת כיל, אנחנו גם פועלים כל הזמן עם חברת החשמל למיגון עמודי מתח שעליהם מתחשמלים עופות".

רשות הדיבור

כתב: עומרי גל

ד"ר רותי יהל והרובוט יתת ימי. צילום: אסנת איתן

סקר ימי ראשון מסוגו בישראל

12 מדענים בכירים הצטרפו למשלחת מחקר של רשות הטבע והגנים שיצאה למפוז את המים הטריטוריאליים של ישראל כדי לקדם הכרזה על שמורות טבע ימיות.

משלחת המחקר, בראשות ד"ר רותי יהל, אקולוגית ימית של רשות הטבע והגנים, הפליגה מנמל חיפה בספינת מחקר מהמתקדמות בעולם של חברת EDT Marine Construction, כדי לבצע את הסקר הימי הראשון מסוגו בישראל. על הספינה רובוט תת ימי שמשוגל לצלם ולאסוף נתונים עד עומק של שישה ק"מ מתחת לפני המים.

הרשות תשקיע בביצוע הסקר כ-150 אלף שקל, כאשר בשלב הראשון התקיים הסקר באזור חוף הכרמל. אלי אמיתי, מנכ"ל רשות הטבע והגנים: "ישראל התברכה בים ובחוף ים. זו ברכה לכלכלה, לתיירות ולתרבות הנופש של הישראלים ואי אפשר לדמיין את ישראל ללא קו החוף שלה. אך לצד הברכה מגיעה אחריות כבדה להגן על האקולוגיה ועל הטבע שבים ובחופו. אני מקווה שסקר ראשון מסוגו זה יניב תוצאות טובות".

לדברי ד"ר יהל, "המטרה היא לזהות את האזורים שבהם יוכלו מיני החי במים להתרבות ולשגשג, ולאכלס את כל הים, וכן לזהות את בתי הגידול הייחודיים במעמקים כדי להכריז עליהם כשמורות טבע ימיות".

ונדליזם בגן לאומי עבדת

לאחר מורשת עולמית ומחובתנו החוקית והמוסרית כלפי ההיסטוריה של ארץ ישראל וערכיה. אמיתי הציג בישיבת הממשלה את הדו"ח המסכם של האירועים וכן תכנית לשיקום ולשימור האתר ולהשבתו לקדמותו, בעלות כוללת של כ-8.7 מיליון שקל. תכנית השיקום כוללת תיעוד ותכנון, ניקוי וטיפול כללי של האתר, טיפול באלמנטים של בטיחות לקהל, שימור ושחזור ברמה גבוהה, שיקום המסלולים, פיתוח תיירותי, חידוש ההמחשה והתקנת אמצעי אבטחה. אמיתי אמר כי לאור פניות רבות, בכוננת רשות הטבע והגנים לפתוח לציבור "מחנה התנדבות" לשיקום הוונדליזם בעבדת. בתום הישיבה הוחלט למנות ועדת מנכ"לים אשר תלמד את הנושא ותציג תקציב בין-משרדי לביצוע התכנית. הוועדה תכלול את מנכ"לי המשרד לפיתוח הנגב והגליל, המשרד לביטחון פנים, משרד התיירות, המשרד להגנת הסביבה ומשרד האוצר. בינתיים, עבודות השיקום הראשונות החלו בפעילות מיוחדת בהשתתפות תלמידי בית הספר הבדואי בעבדת, תלמידי חטיבת הביניים משאבים במשאבי שדה, תלמידי חטיבת הביניים צין שבשדה בוקר וחיילי בא"ח גבעתי, שסייעו בעבודות והשתתפו בסיוור מודרך באתר. הפעילות לוותה על ידי אנשי השימור המקצועיים של רשות הטבע והגנים.

בחודש אוקטובר זעקו הכותרות בעיתונים ובטלוויזיה: אלמונים פרצו לגן לאומי עבדת, ניתצו עתיקות, שברו ממצאים ארכיאולוגיים בני מאות שנים, צבעו בגרפיטי חלק מהקירות והחומות ופגעו במתקנים ובשילוט. "הייתי בהלם", אמר רביב שפירא, מנהל מחוז דרום של רשות הטבע והגנים, שהגיע למקום במהלך חול המועד סוכות וגילה את ההרס. גן לאומי עבדת הוא אחד מאתרי הדגל של הארכיאולוגיה בישראל, שהוכרז על ידי אונסק"ו בשנת 2005 כאתר בעל חשיבות מיוחדת למורשת התרבותית העולמית. האלמונים שפרצו לגן גרמו נזק עצום לעיר הנבטית הקדומה ולמאות הממצאים הארכיאולוגיים שבתחומה. הם הפילו עמודי כנסיות שניצבו במקומם מאות בשנים, ניתצו ושברו אבנים וכתובות, ציירו על החומות כתובות גרפיטי ושמן, חיבלו קשות במזבח ובגת שבמקום - מהממצאים העתיקים ביותר בישראל, והשחיתו את המתקנים והשילוט כמעט לחלוטין. משטרת דימונה שהוזעקה למקום, עדיין חוקרת את האירוע החמור. אלי אמיתי, מנכ"ל רשות הטבע והגנים, שהנחה את צוות המחוז לבצע הערכת נזק מיידית כדי להיערך לשיקום האתר הפגוע, הבהיר: "רשות הטבע והגנים תפעל באופן מידי לשיקום האתר והחזרתו למצבו הקודם, כמתבקש מהקריטריונים הבינלאומיים המחמירים

הפירות ארכיאולוגיות להצלת מבצר אפולוניה

רשות הטבע והגנים ואוניברסיטת תל אביב החלו בחפירות ארכיאולוגיות בגן לאומי אפולוניה, כדי למצוא פתרון לבעיות ניקוז מי הגשמים במצוק אפולוניה המתפורר, שעליו נמצא המבצר העתיק. בחודשים הקרובים תחל בנייתה של חומת מגן בתחתית המצוק, לצד הסדרת הניקוז בראש המצוק. החפירה, שמהווה חלק מחפירה נרחבת יותר ברחבי הגן הלאומי, מתרכזת בצדו המערבי של המבצר וחושפת אולם אשר תמך בקומותיו העליונות. מטרת החפירה היא להסיר שכבות ארכיאולוגיות ולחשוף את רצפת האולם, ובסיומה יתבצע תהליך שימור לרצפה וכן יוסדר נושא הניקוז. את החפירות מנהל ד"ר אורן טל מהמכון לארכיאולוגיה של אוניברסיטת תל אביב. רשות הטבע והגנים, בשיתוף עם עיריית הרצליה, רשות העתיקות והמשרד להגנת הסביבה, עוסקת בחמש השנים האחרונות בתכנון פתרון חירום להגנה על מצוק אפולוניה. בשני אתרים בארץ, אפולוניה ואשקלון, יש שרידים עתיקים מעל ובתוך מצוק, הנמצאים בסכנה. לבעיה נדרש פתרון ייחודי, שכן אם המצוק יתמוטט הפגיעה בנכסי המורשת תהיה בלתי הפיכה. באפולוניה נבחרה חלופה שכוללת שני אלמנטים: הסדרת ניקוז מי הגשמים בראש המצוק והגנה פיזית מפני עוצמת הגלים בבסיסו של המצוק. חגי יוחנן, מנהל הגן הלאומי אפולוניה, מסביר: "הסדרת הניקוז היא חלק משמעותי בהגנה על מצוק הכורכר. זרימה לא מסודרת של מי הגשמים, לצד כרסום הגלים בתחתית המצוק, פוגעים בכורכר ומערערים את יציבות המצוק והמבצר שעליו".